

DRIENČANSKÝ KRAS

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU DRIENČANSKÝ KRAS

Lúky na Drienockej pustatine

Identifikačný kód: SKUEV0366

Rozloha: 1590,18 ha

Nadmorská výška: 245 m n. m. – 517 m n. m.

Kraj: Banskobystrický

Okres: Revúca, Rimavská Sobota

Katastrálne územie: Rybník nad Turcom, Drienčany, Hrušovo, Kyjatice, Lipovec v Gemeri, Potok nad Blhom, Ratkovská Lehota, Slizké, Striežovce, Španie Pole.

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu Drienčanský kras sa nachádza na južnom okraji Revúckej vrchoviny. Jadro územia je budované vápencami, ojedinele dolomitmi. Ostatná časť je budovaná bridlicami a andezitovými vulkanitmi. Drienčanský kras s príslušnými nekrasovými oblasťami predstavuje prírodovedecky a krajinársky mimoriadne hodnotné územie so zachovalými ekosystémami vodných tokov, mokradí, skalných stepí a lesov. Územie je zároveň ukážkou vyváženej krajinej štruktúry.

Mŕtve drevo – súčasť prirodzeného lesa

Významnú časť územia najmä na severne orientovaných svahoch zaberajú bukové kvetnaté lesy a kyslomilné bukové lesy. K najzachovalejším prioritným lesným biotopom patria lipovo-javorové sutinové lesy. Nelesné spoločenstvá reprezentujú trávne porasty (suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty), na ktorých sa zachovalo tradičné hospodárenie a využívajú sa ako kosné lúky a pasienky pre ovce a hovädzí dobytok. Biologickú rozmanitosť územia zvyšuje aj výskyt skalných biotopov.

Z európsky významných rastlinných druhov sa v území vyskytuje poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*) a hadinec červený (*Echium russicum*). K cenným rastlinným druhom územia patrí perovník pštrosí (*Matteuccia struthiopteris*), či hlaváčik jarný (*Adonis vernalis*). Rastie tu endemický druh – silenka Sillingerova (*Silene donetzica* subsp. *sillingeri*), ako aj niekoľko vzácných karpatských subendemitov, napr.: prilbica moldavská (*Aconitum moldavicum*), či hrachor sedmohradský (*Lathyrus transsilvanicus*).

Živočíšstvo územia má vysokú druhovú rozmanitosť. Bohatá je fauna bezstavovcov s výskytom európsky významných druhov chrobákov ako fuzáč alpský (*Rosalia alpina*) a roháč obyčajný (*Lucanus*

Perovník pštrosí (*Matteuccia struthiopteris*)

Prilbovka dlholistá
(*Cephalanthera longifolia*)

Ruža galská (*Rosa gallica*)

Hlaváčik jarný (*Adonis vernalis*)

cervus). Zachovalé ekosystémy menších mokradí vytvárajú vhodné životné podmienky pre európsky významný druh kunku žltobruchú (*Bombina variegata*). V území sa vyskytujú sporadicky aj veľké šelmy ako medveď hnedý (*Ursus arctos*) a vlk dravý (*Canis lupus*) a pravidelne rys ostrovid (*Lynx lynx*). Nesprístupnené jaskynné útvary a staršie lesné porasty sú významnými biotopmi vzácných druhov netopierov, napr.: podkovára malého (*Rhinolopus hipposideros*), podkovára veľkého (*Rhinolopus ferrumequinum*), podkovára južného (*Rhinolopus euryale*), uchane čiernej (*Barbastella barbastellus*), netopiera veľkouchého (*Myotis bechsteini*), netopiera obyčajného (*Myotis myotis*), a i.

NEGATÍVNE VPLYVY

Ohrozenie lesných spoločenstiev vyplýva najmä z intenzívneho lesného hospodárenia (zjednodušenie štruktúrnej rozmanitosti porastov, pestovanie nepôvodných druhov drevín, odstraňovanie dutinových a starých odumierajúcich stromov, odumretej drevnej hmoty z porastov, nešetrné spôsoby ťažby a približovanie dreva spojené s degradáciou pôdneho krytu).

Trvalá existencia lúk a pasienkov v území je podmienená hospodárskou činnosťou človeka. Intenzita poľnohospodárskeho využívania trávnych porastov Drienčanského krasu je v súčasnosti nerovnomerná. Na jednej strane trávne porasty zarastajú drevinami, čo negatívne ovplyvňuje viaceré pasienkové druhy rastlín a živočíchov. Na druhej strane sú iné trávne porasty ohrozené intenzívnym hospodárením a nedodržaním tradičných postupov – nedostatočné prekladanie košiarov pri košarovaní, používaním pesticídov a priemyselných hnojív.

Skalné biotopy sú potenciálne ohrozené ťažbou nerastných surovín.

Suchomilné trávno-bylinné porasty na vápencoch

Modlivka zelená (*Mantis religiosa*)

Vydra riečna (*Lutra lutra*)

OCHRANA ÚZEMIA

Súčasťou navrhovaného územia európskeho významu Drienčanský kras je existujúci Chránený areál Alúvium Blhu, v ktorom platí 4. stupeň ochrany a navrhovaná Prírodná rezervácia Drienok. Územie bolo v roku 2000 zároveň navrhnuté na územnú ochranu ako Chránená krajinná oblasť Drienčanský kras.

V rámci ÚEV Drienčanský kras sú lesné ekosystémy navrhnuté do 4. stupňa a do 2. stupňa ochrany. V 4. stupni ochrany ide o lesné porasty prirodzeného charakteru, zväčša so zmenami v štruktúre a miestami aj v drevinovej skladbe. Cieľom ochrany je zachovanie rozmanitosti lesných biotopov a podpora stability lesných porastov. V lesných porastoch v 2. stupni ochrany je cieľom aj v intenzívnejšie hospodársky využívaných lesoch zabezpečiť stanovištne vhodné drevinové zloženie a štruktúru.

Do 4. stupňa ochrany sú navrhnuté aj najviac zachované nelesné ekosystémy (trávne porasty a mokrade) s výskytom vzácných a ohrozených druhov rastlín, ktorých existencia je závislá na činnosti človeka.

Cieľom ochrany v nelesných ekosystémoch je zachovanie druhovej rozmanitosti a priaznivého stavu rastlinných a živočíšnych druhov a biotopov európskeho významu, ako aj zachovanie doterajšieho charakteru krajiny prostredníctvom tradičných foriem hospodárenia (pasenie, kosenie).

Tradičný spôsob hospodárenia – ovce pri Slizkom

LEGENDA:

 SKUEV0366 Drienčanský kras

Tradičný spôsob hospodárenia – pasenie

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname.

Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Drienčanský kras, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.soprs.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Priaznivý stav biotopov navrhovaného územia európskeho významu Drienčanský kras je možné zabezpečiť zachovaním odporúčaných spôsobov obhospodarovania.

V lesných porastoch:

- zabrániť zhoršovaniu stavu lesných biotopov – predovšetkým pestovaniu stanovištne nepôvodných druhov drevín a homogenizácii porastovej štruktúry. Potrebné je zvyšovanie ekologickej stability zvyšovaním rubnej a obnovnej doby, realizovaním účelového výberu resp. výberkového hospodárskeho spôsobu. Integrálnou súčasťou starostlivosti o lesné ekosystémy by malo byť ponechávanie časti stromov na dozitie v porastoch, ako aj ponechanie časti drevnej hmoty na prirodzený rozklad.

Na lúkach a pasienkoch:

- pravidelná kombinovaná extenzívna pastva hospodárskych zvierat (hlavne oviec, koní a hoväzdieho dobytku)
- pravidelné kosenie
- pravidelné kosenie a odstraňovanie biomasy min. 1- krát ročne v navrhovanej Prírodnej rezervácii Drienok
- nepoužívanie nadmerných dávok hnojív
- ponechanie remízok, medzí a skupín krovín
- stabilizovanie strží a výmoľov.

V prípade zníženia stavu hospodárskych zvierat a intenzity poľnohospodárskeho využívania trávnych porastov sú odporúčané náhradné spôsoby obhospodarovania:

- čistenie pasienkov od náletových drevín a zabraňovanie ich zmladzovania
- odstraňovanie stariny

Z uvedeného vyplýva, že potreba ochrany druhov a biotopov európskeho významu a zachovanie ich priaznivého stavu si vyžaduje diferencovaný prístup, pri ktorom je nevyhnutná účasť vlastníkov a užívateľov (nájomcov) pozemkov. V budúcnosti bude starostlivosť o dané územie zabezpečená podľa pripravovaného programu starostlivosti. Prostredníctvom neho bude možné zabezpečiť alternatívne (z hľadiska ochrany prírody žiadúce) lesohospodárske zásahy, vhodný režim a intenzitu využívania pasienkových porastov a usmernenie ďalších potrebných aktivít.

Schváleniu programu starostlivosti s navrhovanými manažmentovými opatreniami predchádza ich prerokovanie s vlastníkmi a užívateľmi územia. Nezávisle na tomto procese môžete s otázkami a návrhmi už teraz kontaktovať pracovníkov ŠOP SR – Správy CHKO Cerová vrchovina.

Vchod do jaskyne Burda

Zimovanie netopierov

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
Sladkovodné biotopy	
Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu <i>Magnopotamion</i> alebo <i>Hydrocharition</i>	3150
Vresoviská a krovinné biotopy mierneho pásma	
Xerothermné kroviny	40A0*
Prírodné a poloprírodné travinno-bylinné biotopy	
Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa <i>Orchidaceae</i>)	6210*
Subpanónske travinnobylinné porasty	6240*
Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížiny do alpínskeho stupňa	6430
Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Skalné biotopy a jaskyne	
Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8210
Nesprístupnené jaskynné útvary	8310
Lesné biotopy	
Kyslomilné bukové lesy	9110
Bukové a jedľové kvetnaté lesy	9130
Lipovo-javorové sutinové lesy	9180*
Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	91G0*
Teplomilné panónske dubové lesy	91H0*
Panónsko-balkánske cerové lesy	91M0

Interiér bukového lesa

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina Slovenský názov	Vedecký názov (* prioritné druhy)
Vyššie rastliny	
hadinec červený poniklec veľkokvetý	<i>Echium russicum</i> <i>Pulsatilla grandis</i>
Chrobáky	
fuzáč alpský roháč obyčajný	* <i>Rosalia alpina</i> <i>Lucanus cervus</i>
Obojživelníky	
kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
Cicavce – netopiere	
netopier čierny/ uchaňa čierna	<i>Barbastella barbastellus</i>
netopier sťahovavý/ lietavec sťahovavý	<i>Miniopterus schreibersi</i>
netopier veľkouchý	<i>Myotis bechsteini</i>
netopier východný/ netopier ostrouchý	<i>Myotis blythii</i>
netopier brvitý	<i>Myotis emarginatus</i>
netopier obyčajný	<i>Myotis myotis</i>
podkovár južný	<i>Rhinolophus euryale</i>
podkovár štíhlokrdlý/ p.veľký	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
podkovár krpatý/ p.malý	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Cicavce – šelmy	
medveď hnedý	* <i>Ursus arctos</i>
vlk dravý	* <i>Canis lupus</i>
vydra riečna	<i>Lutra lutra</i>
rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>

Poniklec veľkokvetý
(*Pulsatilla grandis*)

Kunka žltobruchá
(*Bombina variegata*)

Podkovár veľký
(*Rhinolophus ferrumequinum*)

Fuzáč alpský
(*Rosalia alpina*)

Podkovár malý
(*Rhinolophus hipposideros*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89035-95-3

Štátna ochrana prírody SR
Správa CHKO Cerová vrchovina
Železničná 31
979 01 Rimavská Sobota
Tel./Fax: 047/5634947

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © D. Baláž, © I. Balciar, © M. Boďová, © M. Fulín, © L. Gaál, © R. Gális, © J. Kautman

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

predná strana – škrapové pole s hlaváčikom jarným (Adonis vernalis), roháč obyčajný (Lucanus cervus), hadinec červený (Echium russicum)

zadná strana –podhorské kosné lúky

